

Krejčová, Elena

N

In: Krejčová, Elena. *Česko-bulharský právnícký slovník*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 73-82

ISBN 978-80-210-7086-8; ISBN 978-80-210-7089-9 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131049>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

N

nabádat призовавам, подтиквам, насърчавам, подстрекавам

nabídka предложение, оферта: **poptávka a** ~ търсене и предлагане;

přijmout / odmítnout ~u приемам, отхвърлям оферта; **závazná /**

nezávazná ~ обвързваща / необвързваща оферта; **odvolat ~u** оттегля

предложение, оферта; ~ **ke spolupráci** предложение за

сътрудничество

nabídnout предложи: ~ **důkazy** предложи доказателства

náboj патрон

nábojnice гилза, патрондаш

náboženství религия

nabýt придобия, спечеля, получа: ~ **majetek** натрупам, спечеля

имущество; ~ **státní občanství** получа, приема поданство,

гражданство; ~ **vlastnického práva** придобия право на собственост;

zákon ~l účinnosti законът влезе в сила; ~ **platnosti** вляза в сила, в

действие

nacionalismus национализъм

nadace фондация, фонд: **dobročinná** ~ благотворителна фондация

nadřízený висшестоящ; ~ **orgán** по-висша инстанция

nadsázka преувеличение; **bez ~y** без преувеличение

nadvláda надмощие

nahlédnout погледна, надникна, надзърна

nahlédnutí запознаване; поглеждане: **k** ~ за запознаване; ~ **do protokolu**

запознаване с протокола; ~ **do spisu** запознаване с документи;

~ **obviněného do spisů** запознаване на обвиняемия

с документацията по делото

náhlý внезапен: ~ **útok** внезапно, неочаквано нападение; ~ **á smrt**

внезапна смърт

náhoda случайност

nahodilý случаен

náhrada обезщетение, компенсация, възстановяване: **dostat ~ou** получа като компенсация; **jednorázová** ~ еднократно обезщетение, еднократна компенсация; ~ **cestovních výloh** възстановяване, покриване на пътни разноски; ~ **škody** обезщетение за вреди и загуби; ~ **ušlého zisku** обезщетение за пропуснатата печалба, пропуснатата полза; ~ **výdajů** обезщетение на разходи; **peněžitá** ~ парично обезщетение

náhradník заместник

nájem наем, временно ползване на жилище под наем

nájemce наемател: ~ **bytu** наемател на апартамент

nájemné наем: ~ **za byt** наем за апартамент

nájemní отнасящ се до наем: ~ **smlouva** договор за даване или вземане под наем

nájemník виж **nájemce**

nájemný наемен: ~ **vrah** наемен убиец

náklad товар

nákladní товарен: ~ **auto** товарен автомобил

náklady разноски, разходи, издръжка: **soudní** ~ съдебни разноски; **výrobní** ~ производствени разходи; **na své** ~ на свои разноски, за собствена сметка

nákup покупка, пазаруване: ~ **surovin** покупки на суровини

naléhavě настойчиво, настоятелно, упорито

naléhavý настойчив, спешен; ~ **á otázka** настоятелен въпрос; ~ **případ** спешен случай; ~ **á prosba** настойчива молба

nález откритие, находка, решение; намерена вещ: **lékařský** ~ медицинско заключение, диагноза; **pitevní** ~ данни от аутопсия

nálezce лице, намерило изгубена вещ

naleziště местонахождение, находище

nálezne възнаграждение за намиране на загубена вещ

náležitý подходящ, надлежен: ~ **á opatrnost** подобаваща предпазливост

náležitost принадлежност, част, съставна част, формалност, атрибут:

~ **písemných dokladů** формалности на писмените документи

namátkově случайно, произволно

namátkový случаен, произволен: ~**á kontrola** произволна проверка, проверка на случаен принцип; ~**á prohlídka** произволен обиск

náměstek заместник: ~ **prokurátora** заместник-прокурор

námět предложение, идея, тема, инициатива

namítat възразявам, оспорвам: **proti tomu nelze nic** ~ срещу това не може да се възрази

námítka възражение: ~ **proti rozhodnutí** възражение срещу решение

nápad хрумване, мисъл, идея

napadení 1. нападение 2. оспорване: ~ **rozhodnutí soudu** оспорване на съдебно решение; ~ **dědictví** оспорване на наследство; ~ **rozsudku** оспорване на присъда

napadený 1. нападнат 2. оспорен

napadnout атакувам, нападна

nápis надпис

napodobenina подобие, имитация, копие

napomáhání помагане, подпомагане, съдействие

napomenout направя забележка, предупреждение; предупредя

napomenutí забележка, наставление

nápravný който се отнася до поправяне, подобряване, изменение в по-добра, положителна насока, поправителен: ~ **opatření** мярка за подобрене; ~ **smysl trestu** възпитателно значение на наказанието

narážka намек, загатване, подмятане, недомлъвка

narkoman наркоман

národ народ; нация: **Organizace spojených ~ů (OSN)** Организация на обединените нации (ООН)

národnost народност; националност, национална принадлежност: **příslušnost k určité ~i** национална принадлежност

národnostní национален; народностен: ~ **menšina** национално малцинство; ~ **otázka** национален въпрос

narození раждане: **od** ~ от рождение; **den a místo** ~ дата и място на раждане

narozeniny рожден ден

nařčení твърдение; недоказано обвинение

- nařídít** наредя, заповядам, постановя, разпоредя: ~ **expertizu** наредя извършването на експертиза; ~ **zasedání** наредя провеждането на заседание
- nařízení** нареждане, разпореждане, разпоредба, постановление;
vykonávat ~ изпълнявам разпореждане, нареждане, постановление;
vládní ~ правителствено постановление, правителствена разпоредба
- násilí** насилие: **domáci** ~ домашно насилие; **činit** ~ извърша насилие
- násilně** насилствено, принудително, насила, с употреба на сила
- násilník** насилник, тиранин: **kladení odporu ~ovi** оказване на съпротивление на насилник
- násilný** насилствен: ~ **á smrt** насилствена смърт
- následek** последствие: ~ **činu** последствие от действие;
 ~ **em toho** в резултат на, вследствие на, поради
- následník** наследник; приемственик, последовател
- následovně** следното; по следния начин
- následující** следващ
- nastolení** въвеждане; възцаряване: ~ **pořádku** въвеждане на ред
- nastoupit** започна (работа, отпуска): ~ **do práce** започна работа; ~ **trest** започна да излеждавам наказание
- nástraha** примамка, капан
- nástroj** инструмент, средство
- nátlak** натиск
- naturalizace** натурализация
- navádění** подтикване
- navádět** подтиквам, подбуждам, подстрекавам: ~ **k trestnému činu** подтиквам към престъпление
- návod** указание, инструкция
- návrh** проект, предложение: **na ~ vlády** според предложение на правителството; ~ **zákona** проектозакон, законопроект; **podat** ~ направя предложение; предлага проект; ~ **přezkoumání rozsudku** предложение за преразглеждане на присъда; **na ~ někoho** по предложение на някого; **pozměňovací ~ (k osnově zákona)** предложение за промяна, допълнение (към законопроект)

- navrhovatel** ищец, лице, което прави / дава предложение
- návštěva** посещение, визита
- názvosloví** терминология, номенклатура: **právnícké** ~ юридическа терминология
- nebezpečí** опасност, риск: **být v** ~ в опасност съм; ~ **smrti** смъртна опасност; **na vlastní** ~ на свой риск
- nečinnost** бездействие, пасивност: ~ **úředních orgánů** бездействие на официални органи
- nedbalost** непредпазливост: **vědomá** ~ съзнавана непредпазливост, самонадеяност, наказуемо лекомислие (*culpa luxuria*), **nevědomá** ~ несъзнавана непредпазливост, небрежност (*culpa negligentia*), **hrubá** ~ груба небрежност (*culpa lata*)
- nedílný** неделим, единен, неразделен, цялостен: ~ **celek** неделимо цяло; ~ **á součást** неотменна съставна част
- nedodržení** неспазване: ~ **času** неспазване на времето; ~ **lhůty** неспазване на срок
- nedokázaný** недоказан: ~ **á vina** недоказана вина
- nedopatření** недоглеждане, пропуск: ~ **stalo se ~m/z** ~ това стана/случи се по недоглеждане
- nedoplatek** недоплатена част от дължима сума, недобор: ~ **daní** недобор от данък
- nedorozumění** недоразумение: **došlo k** ~ стана недоразумение; **spor z** ~ спор поради недоразумение
- nedostatečný** недостатъчен, незадоволителен
- nedostatek** недостиг, липса, дефицит (на нещо): **pro** ~ **důkazů** поради липса на доказателства
- nedotčený** непокътнат, девствен
- nedotknutelnost** неприкосновеност, имунитет (дипломатически)
- nedovolený** непозволен, забранен: ~ **é podnikání** забранена предприемаческа дейност, бизнес; ~ **é držení zbraní** незаконно притежаване на оръжие
- nedůslednost** непоследователност

- nedůvěra** недоверие: **vyslovit někomu ~u** гласувам недоверие на някого;
mít ~u k někomu отнасям се с недоверие към някого
- nefalšovaný** неподправен, истински, редовен, оригинален: ~ **podpis**
 истински, оригинален подпис
- negativní** отрицателен, негативен: ~ **postoj** отрицателно, враждебно
 отношение
- negramotný** неграмотен
- nehoda** злополука, нещастен случай, произшествие, катастрофа
- nehodnověrný** недостоверен
- nehospodárnost** икономическа неефективност, нерентабилност
- nejvyšší** върховен: ~ **soud** върховен съд
- nekolkovaný** без (таксова) марка
- nekompetentní** некомпетентен
- nekompletní** непълен, незавършен
- nekompromisní** безкомпромисен
- nekrytý** без покритие: ~ **šek** чек без покритие
- nelidskost** безчовечност, безчовечие, жестокост
- neoprávněný** неупълномощен, нерегламентиран, неправомерен:
 ~**é užívání cizí věci** неправомерно използване на чужда вещ
- neospravedlněný** неоправдан
- nepatrný** съвсем малък, незначителен, нищожен, пренебрежим,
 незабележим
- neplacený** неплатен: ~**á dovolená** неплатен отпуск
- neplacení** неплащане: ~ **daní** неплащане на данъци
- neplatnost** невалидност
- neplnoprávný** непълноправен
- nepoctivost** непочтеност, недобросъвестност: **dopustit se ~i** извърша
 нечестна постъпка
- nepodmíněný** безусловен: ~ **souhlas** безусловно съгласие; ~ **trest**
 ефективна присъда
- nepochybně** несъмнено, безспорно, категорично, със сигурност: **jeho**
nevina byla ~ prokázaná невинността му беше категорично доказана
- neporušenost** цялост

- nepostradatelný** необходим, задължителен, незаменим: ~ **odborník**
незаменим специалист
- nepovolaný** неканен, нежелан, нежелателен, чужд: ~**ým vstup zakázán**
за външни лица вход забранен
- nepравý** фалшифициран: ~**á listina** фалшификат, фалшифициран
документ
- nepřavděpodobnost** невероятност, малка вероятност
- neprodleně** незабавно, без отлагане, моментално: ~ **vykonat rozsudek**
изпълнявам присъда без отлагане
- neproduktivní** непродуктивен
- neprokázaný** недоказан
- nepromyšlený** недомислен, необмислен
- nepředpojatý** непреднамерен, непредубеден
- nepřesnost** неточност
- nepřičetnost** невменяемост: **stav ~i** състояние на невменяемост
- nepřimřenost** несъразмерност, несъответствие: ~ **trestu** неадекватно
наказание
- nepřímý** непряк, косвен: ~**é důkazy** косвени доказателства
- nepřijatelný** неприемлив: ~**é podmínky** неприемливи условия
- nepřístupnost** недопустимост, недостъпност, нещо недопустимо,
неразрешено
- nepřístojný** непристоен, неприличен, безобразен
- nepřítel** враг, неприятел: **úhlavní** ~ заклет, непримирим враг
- nepřítomnost** отсъствие, липса
- neshoda** противоречие, несъгласие, дисхармония, несъответствие,
разминаване
- nesmysl** безсмислица
- nesouhlas** несъгласие: **naprostý** ~ абсолютно несъгласие; ~ **v údajích**
несъответствие в данните
- nesoulad** противоречие, несъответствие, дисхармония, разминаване: ~
v názorech противоречие, несходство във възгледите
- nesouvislý** несвързан: ~ **text** несвързан текст; ~**á řeč** несвързана реч
- nesrovnalost** неточност, неправилност, грешка

- nést** нося; имам; причинявам: ~ **vinu** нося/имам вина, виновен съм; ~ **odpovědnost** нося отговорност; ~ **riziko** поема риск; ~ **následky** понасям последствията, последиците
- nestrannost** безпристрастност, обективност
- neškodný** безвреден, безопасен, безобиден
- netrestaný** ненаказван
- neúčinný** неефективен
- neukázněnost** недисциплинираност
- neúmyslný** неумишлен, непреднамерен
- neúplatnost** неподкупност
- neúplatný** неподкупен
- neupřímnost** неискреност, лицемерие, двуличие
- neuskutečnitelný** неосъществим, нереализуем
- neúspěch** неуспех, провал
- neuspokojivý** незадоволителен, неудовлетворителен
- neústupný** неотстъпчив, непреклонен, неумолим: ~ **boj** ожесточена, непримирима борба
- neutralizace** неутрализиране, неутрализация
- neutralita** неутралитет, неутрална позиция
- neuveřejněný** необнародван, непубликуван
- nevěra** изневяра, изневеряване
- nevhodný** неудобен, неуместен, неподходящ: ~**é poznámky** неуместни забележки; ~ **postup** неправилен, неуместен подход; ~ **okamžik** неудобен, неподходящ момент; ~**é chování** неподходящо поведение
- nevina** невинност, липса на вина
- nevinnost** невинност, липса на вина
- nevlastní** който не е роден, не е рожден: ~ **syn** доведен или заварен син; осиновен син; ~ **matka** мащеха; майка-осиновителка; ~ **otec** втори баща, баща-осиновител, пастрок
- nevolnický** крепостен, феодален
- nevzdělanost** необразованост, неграмотност, невежество
- nezákonnost** незаконност, незаконна постъпка: **dopustit se ~i** извърша беззаконие, извърша незаконна подсъдна постъпка

- nezaměstnanost** безработица: **růst ~i** растеж на безработицата, **podpora v ~i** помощ за безработни
- nezaměstnaný** безработен
- nezaujatý** безпристрастен, непредубеден, необвързан: ~ **člověk** безпристрастен човек
- nezávadný** безупречен; без повреди; безвреден
- nezávislý** независим, самостоятелен, суверенен: ~ **stát** независима, суверенна държава
- nezbytný** задължителен, неизбежен, необходим: ~ **předpoklad** задължителна предпоставка; ~**á složka** необходима, незаменима съставна част; **její přítomnost je ~á** присъствието ѝ е абсолютно задължително; **považovat za ~é** смятам за необходимо
- nezdaněný** необложен с данък
- nezdanitelný** необлагаем с данък
- nezdar** нespoлука, неуспех
- nezištnost** безкористност, всеотдайност
- nezkušenost** неопитност, липса на опит
- nezletilost** непълнолетност; малолетност
- nezletilý** непълнолетен; малолетен
- nezměnitelnost** неизменяемост: ~ **kolektivní smlouvy** неизменяемост на колективен договор; ~ **zákona** неизменяемост на закон
- neznámý** неизвестен, непознат, непознато лице: ~ **pachatel** неизвестен извършител; ~ **pobyt** неизвестно местопребиваване
- nezodpovědnost** безотговорност
- nezpůsobilý** неупълномощен, непълноправен
- nezúčastněný** безучастен, безразличен, апатичен: ~ **divák** безучастен зрител
- nezvěstný** в неизвестност; безследно изчезнал: **být pokládán za ~ého** смятан съм за безследно изчезнал
- nežádoucí** нежелан: ~ **důsledky** нежелани последствия; **v ~ míře** в нежелателна степен; ~ **komplikace** неприятни, нежелателни усложнения
- ničitel** рушител, разрушител, опустошител

- ničení** унищожение, разрушение, опустошение: **zbraně hromadného** ~ оръжие за масово унищожение
- norma** норма: **společenská** ~ обществена норма; **mravní** ~ нравствена, морална норма; **státní** ~ държавен стандарт
- normalizace** нормализиране; нормализация: ~ **diplomatických styků** нормализиране на дипломатическите отношения; **za** ~ в периода на нормализацията, по време на нормализацията
- normální** нормален, обикновен, обичаен: ~ **cestou** по обикновен, нормален път/начин
- nositel** носител: ~ **vyznamenání** носител на отличие
- nostrifikace** нострификация, признаване на документи
- notář** нотариус
- notářský** който се отнася до нотариус, нотариален: ~ **é ověření** нотариална заверка; ~ **zápis** нотариално заверено вписване, запис
- notifikace** нотификация
- novela** новелизиране, нова редакция, подновяване: ~ **zákona** новелизиране на закон
- novelizace** новелизиране, нова редакция, подновяване
- nucený** принудителен, задължителен: ~ **á dovolená** принудителен отпуск
- nutnost** необходимост, наложителност; **nutná** ~ необходима отбрана; ~ **operace** наложителна операция; **učinit něco z** ~ направя нещо по необходимост
- nutný** необходим, нужен: ~ **á podmínka** необходимо условие, задължително условие; **účast všech je** ~ **á** участието на всички е необходимо; ~ **é zlo** неизбежно зло